

Závěrečný úkol metodologie 2 jaro 2010

1. Výzkumné téma.

Rodiče dospělých osob s mentálním postižením

Cíl výzkumu je poodhalit problematiku rodičů dospělých osob s mentálním postižením, zjistit jak žijí, jak se vyrovnali s postižením svého potomka, jak si přizpůsobili práci, osobní život či priority. Zkusit přijít na to, co je nejčastěji trápí či z čeho mívají radost, s jakými reakcemi svého okolí se setkávají a vůbec zjistit jejich naladění a životní postoj

2. Hlavní výzkumná otázka:

Co přináší život s dospělým potomkem s mentálním postižením.

Vedlejší výzkumné otázky:

- Jaký je život s dospělým potomkem s mentálním postižením?
- Ovlivňuje postižení potomka osobní život?
- Jak tráví rodiče volný čas?
- Mají obavy z budoucnosti?
- Jak je vnímá okolí(přátelé, příbuzní, sousedi, kolegové...)?

3. Volba výzkumné strategie a její zdůvodnění.

Vzhledem k tomu, že tato problematika není příliš prozkoumána a nelze se příliš opírat o teorii rozhodla jsem se pro kvalitativní výzkum.

4. Návrh metody sběru dat, představa o počtu a kontaktování výzkumných jednotek.

Jako metodu sběru dat jsem zvolila rozhovor. Vzhledem ke svojí dlouholeté spolupráci s PSC Lepší svět v Bratislavě bych ráda využila tento kontakt a jako respondenty oslovila rodiče klientů tohoto zařízení, pokud by zájem o spolupráci projevil malé množství těchto rodičů(méně než 5), obrátila bych se na další podobná zařízení v Brně. Např Effeta, apod. Seznámím respondenty s hlavní a vedlejšími výzkumnými otázkami, aby měli představu o tom, co chce výzkum zjistit a nechám je se postupně vyjádřit k jednotlivým otázkám. Počet respondentů by se mohl pohybovat okolo 8. Ale

toto číslo je pouze odhad, během vyhodnocování prvních rozhovorů se ukáže, kolik rozhovorů je možné uskutečnit a následně zpracovat, tak aby hotová práce byla včas odevzdaná.

5. Úryvek z připravovaného nástroje sběru dat-scénář rozhovoru.

Oslovení respondentů, tento text jsem vyvěsila na nástěnku u vstupu do zařízení, aby si ji mohli všichni rodiče všimnout.

Vážení rodiče

Hledám dobrovolníky či zájemce z Vašich řad, kteří by měli chuť se zúčastnit výzkumu, který bude součástí méjí diplomové práce. Tento výzkum se bude zabývat problematikou rodičů dospělých osob s mentálním postižením a za cíl si klade zjistit jaký je život rodiče dospělé osoby s mentálním postižením, s čím je třeba se vypořádat a jaké radosti či starosti přináší.

Diplomovou práci píší na katedře speciální pedagogiky pedagogické fakulty Masarykovy Univerzity v Brně.

Proč toto téma?

Myslím si, že se problematice rodičů věnuje málo pozornosti a nepatří mezi probádané oblasti a přitom jsou rodiče nejdůležitější součástí péče o lidi s mentálním postižením.

Co by obnášela účast na výzkumu? Rozhovor se mnou o Vašem životě, pocitech a problémech. Tedy bych očekávala, že obětujete část ze svého drahocenného času. Podle Vašich možností a ochoty.

Děkuji a přeji hezký den Bc. Hana Kudličková

Na začátku rozhovoru s konkrétním respondentem:

Dobrý den, děkuji Vám za zájem o spolupráci a chci Vás seznámit s otázkami výzkumu, viz bod 2. Kvůli následnému zpracování budu rozhovor nahrávat, pokud by jste nesouhlasili, můžu místo nahrávání psát poznámky. Pokud Vám bude nepříjemné odpovídat na některé otázky, či mluvit o určitých tématech, řekněte mi to prosím, můžeme to přeskocit úplně či se vrátit později. Všechny Vaše názory, zkušenosti a zážitky mě zajímají a jsou důležité. Cenním si Vaši důvěru a ochoty.

6. Zamyšlení se nad možnými praktickými a etickými problémy při výzkumu.
Jako možné problémy lze vnímat riziko neochoty rodičů se zapojit do výzkumu, zda budou ochotni upřímně odpovídat na některé otázky. Ale tento problém souvisí s osobností daného rodiče, vzhledem k tomu, že rodiče budu oslovovat přímo, je možné že se tento problém eliminuje hned v začátku. Pokud by rodiče váhali, podpořila bych je a vysvětlila, že ve výzkumu neuvedu jejich jména, tedy zaručím anonymitu. Pokud by i přesto nechtěli odpovídat, nenutila bych je.

7. Terénní poznámky a záznam z prvního realizovaného rozhovoru.
Na návštěvu do rodiny jsem šla po práci v zařízení kde pracují oba rodiče i syn s mp syn je 24 letý sympatický mladík s downovým syndromem, perfektně zvládá sebeobsahu, je komunikativní ve svém kolektivu v zařízení nepůsobí ani rušivě ani nenápadně.
Rozhovor jsem vedla s maminkou za přítomnosti syna, tedy v jeho pokoji.
Pršelo, čtvrtek odpoledne. V zařízení ten den nešla voda a klienti šli na výlet.
Rozhovor je nahraný na zabudovaný mikrofon a kvalita zaznamenaného zvuku je horší. Příště musím použít mikrofon, aby přepis rozhovoru byl snazší.

8. Námět k modifikaci výzkumného návrhu na základě předchozího bodu.
Vzhledem k tomu, že první rozhovor jsem vedla s maminkou, která si dálkově dodělává speciální pedagogiku konzultovala jsem výzkumné otázky s ní a jejich nynější podoba je již modifikovaná. Došlo i k modifikaci samotného tématu, z problematiky stárnoucích rodičů osob s mentálním postižením se stala problematika rodičů dospělých osob s mentálním postižením, a to z toho důvodu, abych se vyhlazovala označování rodičů za stárnoucí. Ačkoliv je stárnutí přirozený a nevyhnutelný proces, naši společnost je vnímána jako nepříjemná a připomínání tohoto faktu nemusí být vnímáno pozitivně a možná může citlivější jedince i urazit.

9. Seznam relevantní literatury (min 10 položek, 1 odborný časopis, 2 zahraniční)

JESENSKÝ, Ján. Andragogika a gerontagogika handicapovaných. Praha: Karolinum, 2000. 354 s. ISBN 80-7184-823-9

VÁGNEROVÁ, Marie, STRNADOVÁ, Iva, KREJČOVÁ, Lenka. Náročné mateřství: být matkou postiženého dítěte. Praha: Karolinum, 2009. 333 s. ISBN 978-80-246-1616-2

PIPEKOVÁ, Jarmila. Osoby s mentálním postižením ve světle současných edukativních trendů. První vydání. Brno: MSD, spol. s.r.o., Skorkovského 70a, 603 00 Brno, 2006. 208 s, ISBN 80-86633-40-3

ŠIŠKA, Jan. Mimořádná dospělost: edukace člověka s mentálním postižením v období dospělosti. Praha: Karolinum, 2005. 100 s. ISBN 80-246-0992-4

ŠVÁŘÍČEK, Roman. ŠEĐOVÁ, Klára. Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách. Praha: Portál, 2007. 384 s. ISBN 978-7367-313-0

VANČURA, Jan. Zkušenosti rodičů dětí s mentálním postižením. Společnost pro odbornou literaturu Barristerz & Principal. Výzkumný záměr MŠMT ČR MSM 0021622406. 151 s. ISBN 978-80-87029-14-5

STRNADOVÁ, I. A co bude dál? Plánování budoucnosti v rodinách osob s mentálním postižením. Speciální pedagogika, časopis pro teorii a praxi speciální pedagogiky. 2010. 3. číslo. Strana 185.

VAŠEK, Š. Speciální pedagogika. Bratislava: Sapiientia, 1996. ISBN 80-967180-3-7

VANČOVÁ, A. Základy pedagogiky mentálne postihnutých. Bratislava: Saphientia. 2005. ISBN 80-968-797-6-6

MARKOVÁ, Zdeňka. STŘEDOVIÁ, Ljuba. Mentálně postižené dítě v rodině. Praha: SPN, 1987, 1. vyd. 126 s.

Pěkně připravený výzkum!